

Staat van de jeugd in Den Haag

Een inventarisatie van gegevens over kinderen en jongeren in
Den Haag.

OIV
september 2007

Inhoudsopgave

---

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Uitwerking	4
1.4 Leeswijzer	5
1.5 Beperkingen van de staat van de jeugd	5
2. Demografie	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Demografie per stadsdeel	6
2.3 Bronnen	7
3. Opvoeding en bescherming	8
3.1 Inleiding	8
3.2 Eenoudergezinnen	8
3.3 Bureau Jeugdzorg	9
3.4 Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)	9
3.5 Jeugdbescherming	10
3.6 Bronnen	11
Outputgegevens domein opvoeding en bescherming	12
4. Iedereen aan de slag: op school of een baan	14
4.1 Inleiding	14
4.2 Onderwijsdeelname	14
voorschool	14
Basis-, voortgezet-, en speciaal onderwijs	14
4.3 Leerplicht en verzuim	16
4.4 Werkloosheid	16
4.5 Bronnen	16
Outputgegevens domein iedereen aan de slag	17
5. Jeugd en gezondheid	18
5.1 Inleiding	18
5.2 Bereik en vaccinaties Jeugdgezondheidszorg	18
5.3 Risicokinderen	19
5.4 Leefstijl	19
Roken	19
Alcohol	19
Cannabis	20
Bewegen	20
5.5 Parasuïcide	20
5.6 Schoolzwemmen	20
5.7 Bronnen	21
Outputgegevens domein Jeugd en gezondheid	21

6. Jeugd in de stad: vrije tijd en leefomgeving	22
6.1 Inleiding	22
6.2 Vrijwilligerswerk	22
6.3 Cultuurparticipatie	23
Passieve cultuurparticipatie	23
Actieve cultuurparticipatie	23
6.4 Sportparticipatie	23
6.5 Speelplekken	24
6.6 Wonen	25
6.7 Bronnen	25
Outputgegevens domein Jeugd in de stad	26

7. Iedereen binnen boord	27
7.1 Inleiding	27
7.2 Financiën	27
Kinderen die opgroeien in armoede	27
Jongeren in armoede	27
7.3 Overlast en criminaliteit	27
Aard van delicten	28
Criminele carrière	28
7.4 Specifieke aandachtsgroepen	28
7.5 Bronnen	28
Outputgegevens domein Iedereen binnen boord	29

Bijlagen

Bijlage 1: Demografie Haagse jeugd per stadsdeel (2007)	i
Bijlage 2: Leeftijdsklassen per onderwerp uit staat van de jeugd	ii
Bijlage 3: Leerlinggewicht	iii
Bijlage 4: Risicokinderen	iv

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

'Jeugd' is een integraal onderwerp waar veel diensten binnen de gemeente Den Haag zich op de één of andere manier mee bezig houden. De informatie over jeugd is verspreid over, maar ook verspreid binnen diensten te vinden. Zo heeft de Dienst Stadsontwikkeling informatie over de speelpleintjes in Den Haag, houdt Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich bezig met jongeren in re-integratieprojecten en heeft de dienst Onderwijs Cultuur en Welzijn veel informatie over bijvoorbeeld sport- en cultuurparticipatie en onderwijs.

Bij de wethouder Jeugd en het programmabureau Jeugd leeft de wens om informatie over jeugd in Den Haag te bundelen. De afdeling Onderzoek en Integrale Vraagstukken (OIV) van de dienst Onderwijs Cultuur en Welzijn (OCW) heeft opdracht gekregen om deze informatie te verzamelen en een 'staat van de jeugd in Den Haag' te maken. Door dit overzicht jaarlijks te maken, kunnen ontwikkelingen over jeugd en jeugdbeleid gevolgd worden in de tijd.

1.2 DOEL

Het verzamelen van feiten en cijfers over jeugd heeft verschillende doelen. Zo levert het een overzicht op van de belangrijkste feiten en cijfers over de Haagse jeugd en het jeugdbeleid waarbij over de grenzen van diensten wordt heen gekeken. Het overzicht maakt ook zichtbaar waar gaten zijn in de informatie over de jeugd en het jeugdbeleid. Ten slotte kan een overzicht met feiten en cijfers over de jeugd, verzameld over een periode van meerdere jaren, nieuwe informatie en ideeën opleveren voor beleid.

1.3 UITWERKING

Bij de invulling van de staat van de jeugd zijn de thema's uit het actieprogramma jeugd (2006) leidend. Deze thema's zijn:

- Opvoeding en bescherming;
- Iedereen aan de slag: op school of een baan;
- Jeugd en gezondheid;
- Jeugd in de stad: vrije tijd en leefomgeving;
- Iedereen binnen boord.

Jeugd is in deze staat van de jeugd gedefinieerd als een kind of jongere tussen de 0 en 27 jaar. Per onderwerp en beleidsterrein worden echter verschillende leeftijdscategorieën gebruikt. Zo gaat het bij werkloosheid om jongeren van 15 jaar en ouder, terwijl het bij informatie van Bureau Jeugdzorg gaat om de leeftijdsgroep 0 t/m 17-jarigen. Een overzicht van de leeftijdscategorieën per onderwerp staat in bijlage 2.

De keuze voor de onderwerpen die beschreven worden is tot stand gekomen op basis van de inhoud van het actieprogramma Jeugd en op basis van gesprekken met beleidsmedewerkers van verschillende diensten. Bij de keuze voor onderwerpen is rekening gehouden met het detailniveau van de informatie (niet té gedetailleerd) in combinatie met de actualiteit van bepaalde onderwerpen.

Er is voor deze staat van de jeugd geen apart onderzoek gedaan. Alle gegevens komen uit bestaande bronnen en zijn verzameld in één document. Dit betekent dat onderwerpen op verschillend detailniveau besproken kunnen worden. Soms is informatie beschikbaar op stadsdeelniveau, maar soms alleen op regionaal niveau. Daarnaast komt de beschikbare informatie soms uit verschillende jaren.

Er is voor gekozen om:

- de meest actuele gegevens te presenteren;
- waar mogelijk wordt teruggekeken naar eerdere jaren. De bedoeling is om gegevens van de twee meest recente jaren te geven, tenzij die informatie niet beschikbaar is;

- in de toekomst een duidelijker vergelijking te maken tussen jaren. Dit jaar wordt een 'staat van de jeugd' gepresenteerd, vanaf volgend jaar heeft het stuk meer een monitor functie.

1.4 LEESWIJZER

Dit rapport begint met een beschrijving van de jeugd in Den Haag. Hierin wordt beschreven hoeveel kinderen en jongeren er in Den Haag wonen en wat hun culturele achtergrond is. In de volgende hoofdstukken komen de domeinen uit het actieprogramma aan de orde. In het hoofdstuk 'Opvoeding en bescherming' gaan we in op eenoudergezinnen en op feiten en cijfers over opvoedingssituaties waarin ouders professionele hulp nodig hebben. Het hoofdstuk 'Iedereen aan de slag' beschrijft gegevens over het onderwijs en werkloosheid onder jeugd in Den Haag. We beschrijven in het hoofdstuk 'Jeugd en gezondheid' aspecten die te maken hebben met de gezondheid van de Haagse Jeugd. De bespreking van het vierde domein, Jeugd in de stad, gaat over jongerenparticipatie, speelplekken en wonen van jongeren. Ten slotte wordt in het hoofdstuk 'Iedereen binnen boord' ingegaan op feiten en cijfers over armoede onder kinderen en jongeren en op overlast en criminaliteit.

Om de veelheid aan informatie overzichtelijk te maken is er voor gekozen de belangrijkste gegevens puntsgewijs weer te geven. Dit heeft geresulteerd in korte hoofdstukken met bondige informatie. Elk hoofdstuk bestaat uit twee delen:

- Eén deel met feiten en cijfers (verzameld en verwerkt door OIV).
- Eén deel met resultaatgegevens van instrumenten die door beleid worden ingezet (verzameld en verwerkt door Programmabureau Jeugd en OIV).

1.5 BEPERKINGEN VAN DE STAAT VAN DE JEUGD

Hoewel alle informatie gaat over kinderen en jongeren, en er een globaal beeld kan worden verkregen over de staat van de jeugd in Den Haag, zijn de gegevens over de verschillende onderwerpen niet automatisch met elkaar te vergelijken. Hiervoor zijn verschillende redenen. De belangrijkste reden is dat de gegevens uit verschillende bronnen komen.

Daarbij:

- wordt in verschillende registratiesystemen gebruik gemaakt van verschillende leeftijdsgroepen om jongeren in te delen (bijlage 2);
- gaan de gegevens niet altijd over hetzelfde geografische gebied. Zo leveren het stadsgewest Haaglanden en de politie gegevens op regionaal niveau;
- zijn de gegevens soms afkomstig uit verschillende jaren.

2 Demografie

2.1 INLEIDING

Hoeveel kinderen en jongeren wonen er in Den Haag? Waar wonen ze en wat is hun culturele achtergrond? In dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste demografische gegevens van de Haagse jeugd. We sluiten aan bij de leeftijdsindeling uit het rapport 'Jeugd in Den Haag. Enkele demografische kenmerken' (OIV, 2006). De verantwoording hiervoor staat weergegeven in tabel 1. Alleen de laatste leeftijdscategorie wordt in dit rapport verruimd van 25-jarigen naar 26-jarigen. Dit is namelijk de bovengrens voor jeugdgegevens van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Wonen. In bijlage 1 staat een tabel met een overzicht van alle Haagse jongeren, per leeftijd en per stadsdeel in 2007. Gebruikers van dit rapport kunnen hiermee zelf subtotalen voor verschillende leeftijdscategorieën berekenen voor 2007.

Tabel 2.1 Indeling leeftijdsklassen in rapport 'Jeugd in Den Haag'

Leeftijdsklassen	Achterliggende reden
0 t/m 3 jarigen	Leeftijdsgroep in de voorschoolse leeftijd
4 t/m 12 jarigen	Leeftijdsgroep die deelneemt aan het basisonderwijs
13 t/m 18 jarigen	Leeftijdsgroep waarvan het grootste deel participeert in het voortgezet onderwijs
19 t/m 25 jarigen	Leeftijdsgroep die diffuus is van samenstelling. Een deel volgt nog onderwijs, een deel richt zich al op de arbeidsmarkt

Bron: Jeugd in Den Haag. Enkele demografische kenmerken, OIV, 2006

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de demografie per stadsdeel en per etniciteit. Daarna wordt er ingegaan op het aantal kinderen dat opgroeit in een eenoudergezin. In elke paragraaf worden steeds eerst de belangrijkste demografische gegevens genoemd en volgen daarna een aantal tabellen met meer informatie.

2.2 DEMOGRAFIE PER STADSDEEL

- Een derde van de Haagse bevolking bestaat uit kinderen en jongeren van 0 t/m 26 jaar.
- Bijna de helft van alle jeugd in Den Haag woont in de stadsdelen Escamp en Centrum.
- In de stadsdelen Loosduinen en Haagse Hout wonen relatief en absoluut de minste jongeren.
- Het *aandeel* jeugdigen is het grootst in stadsdeel Laak, direct gevolgd door stadsdeel Leidschenveen-Ypenburg en stadsdeel Centrum.
- Het aantal kinderen en jongeren (0 t/m **25** jaar) in Den Haag zal tussen 2005 en 2020 met ongeveer 4,5% stijgen.
- Het aantal kinderen en jongeren (0 t/m **25** jaar) in de stadsdelen Laak en Leidschenveen-Ypenburg zal tussen 2005 en 2020 met ongeveer 15% stijgen. Centrum en Segbroek zijn de enige stadsdelen waar een lichte daling van het aantal jongeren in 2020 wordt voorspeld.

Tabel 2.2 Aantal jeugdigen per leeftijdscategorie per stadsdeel, 2007

	0 t/m 3	4 t/m 12	13 t/m 18	19 t/m 26	Totaal 0 t/m 26	% 0 t/m 26 jarigen
1 Loosduinen	1248	3372	2948	3429	10.997	7,0
2 Escamp	6169	11135	6835	12808	36.947	23,6
3 Segbroek	2645	5178	3506	6371	17.700	11,3
4 Scheveningen	2235	4392	3040	4652	14.319	9,6
5 Centrum	4973	10937	7410	13603	36.923	23,6
6 Laak	2145	3988	2664	6070	14.867	9,5
7 Haagse Hout	1808	3140	1997	3261	10.206	6,5
8 Leidschenveen-Ypenburg	3372	6223	2735	2093	14.423	9,2
Totaal	24595	48365	31135	52287	156.382	100

Bron: GBA 2007

Tabel 2.3 Aantal en aandeel jongeren (0 t/m 26) per stadsdeel, 2007

	Aantal inwoners Den Haag	Aandeel jeugd 0 t/m 26 jaar per stadsdeel
1 Loosduinen	45.719	24,1
2 Escamp	107.608	34,3
3 Segbroek	57.595	30,7
4 Scheveningen	52.301	27,4
5 Centrum	95.806	38,5
6 Laak	37.079	40,1
7 Haagse Hout	41.184	23,8
8 Leidschenveen- Ypenburg	36.790	39,2
Total	474.082	33,0

Bron: GBA 2007

Tabel 2.4 Groeiprognose aantal jongeren 0 t/m 25 jaar, periode 2005-2020, in % per stadsdeel Den Haag

Stadsdeel	2005	2020	Groei 2005-2020
Loosduinen	11.168	11.785	5,5%
Escamp	35.609	37.227	4,5%
Segbroek	17.128	16.849	-1,6%
Scheveningen	13.737	14.259	3,8%
Centrum	35.543	34.652	-2,5%
Laak	14.539	16.820	15,7%
Haagse Hout	9.598	9.704	1,1%
Leidschenveen-Ypenburg	12.277	14.020	14,2%
Totaal jeugd 0 tot 26 jaar	148.599	155.226	4,5%

Bron: Jeugd in Den Haag. Enkele demografische kenmerken, OIV, 2006

2.3 BRONNEN

- Jeugd in Den Haag. Enkele demografische kenmerken, OIV, 2006
- GBA 2007

3 OPVOEDING EN BESCHERMING

3.1 INLEIDING

De gemeente Den Haag wil ouders ondersteunen in het toegerust zijn op hun taak als opvoeder. Daarbij gaat het om de beschikbaarheid van de juiste vorm van informatie, advies of ondersteuning in de omgeving van ouders en kinderen en om het in een vroeg stadium signaleren van mogelijke problemen, zodat snel de juiste vorm van advies of hulp kan worden geboden.

Feiten en cijfers over deze ondersteuning bij de opvoeding in de praktijk komen in het tweede deel van dit hoofdstuk aan bod.

We beginnen het hoofdstuk met gegevens over kinderen die opgroeien in eenoudergezinnen. Om hoeveel kinderen gaat het? Wat is hun achtergrond? Vervolgens gaan we in op feiten en cijfers over opvoedingssituaties waarin ouders professionele hulp nodig hebben bij de opvoeding of waarbij professioneel ingrijpen vereist is. Het gaat om hulp door Bureau Jeugdzorg, meldingen en onderzoeken bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling en de Jeugdbescherming. De gegevens van deze organisaties zijn verzameld op regionaal (Haaglanden) niveau.

3.2 EENOUDERGEZINEN

Opgroeien in een eenoudergezin hoeft niet automatisch tot problemen te leiden. Maar het is een risicofactor uit de lijst die de jeugdgezondheidszorg gebruikt om risicokinderen in beeld te krijgen¹. Een cumulatie van risicofactoren kan leiden tot problemen.

- In januari 2007 leefden 26.806 kinderen en jongeren van 0 t/m 22 jaar in Den Haag in een eenoudergezin. Dit is 21% van het totale aantal Haagse 0 t/m 22 jarigen.
- 60% van het totale aantal eenoudergezinnen in Den Haag² bestaat uit een ouder en één kind. 29% bestaat uit een ouder en twee kinderen en 11% uit één ouder en drie kinderen.
- In de stadsdelen Centrum (25%), Laak (25%) en Escamp (23%) groeien relatief veel kinderen op in een eenoudergezin. In Leidschenveen-Ypenburg (12%) groeien relatief weinig kinderen op in een eenoudergezin.
- Antilliaanse en Surinaamse kinderen zijn oververtegenwoordigd in eenoudergezinnen. 43% respectievelijk 35% van deze kinderen groeit op in een eenoudergezin.

Tabel 3.1 Het percentage en totaal aantal kinderen naar leeftijdsklassen in eenoudergezinnen per stadsdeel, 2007

	0 t/m 3	4 t/m 11	12 t/m 17	18 t/m 22	Totaal (n)	Totaal (%)
1 Loosduinen	4,8	6,5	8,7	9,7	2.004	7,5
2 Escamp	30,9	25,9	24,1	23,7	6.872	25,6
3 Segbroek	8,4	9,3	10,5	11,4	2.655	9,9
4 Scheveningen	6,2	6,3	6,7	7,2	1.760	6,6
5 Centrum	25,0	28,2	27,7	27,0	7.332	27,4
6 Laak	12,8	10,7	10,1	9,6	2.847	10,6
7 Haagse Hout	6,8	6,7	6,4	6,6	1.769	6,6
8 Leidschenveen-Ypenburg	5,2	6,5	5,9	5,0	1.567	5,8
Totaal (n)	3.913	9.620	8.715	4.558	26.806	100%

Bron: GBA, bewerking DSO

¹ Voor een verdere opsomming van risicofactoren: zie bijlage 4.

² Onder kind wordt hier verstaan: iedereen die ingeschreven is op hetzelfde adres als een van de ouders. Dit kunnen dus ook volwassenen zijn.

3.3 BUREAU JEUGDZORG

Bureau Jeugdzorg is de toegangspoort voor de geïndiceerde jeugdzorg. Elk verzoek om hulp wordt beoordeeld en er wordt vastgesteld welke hulp er nodig is. BJZ richt zich op kinderen tot 18 jaar, hun ouders en anderen die (beroepsmatig) bezig houden met jongeren en hun problemen.

De wettelijke taken van Bureau Jeugdzorg zijn:

- indicatiestelling;
- casemanagement: het volgen van de cliënt na de indicatiestelling;
- uitvoering van de taken van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling;
- uitvoering van jeugdbeschermingsmaatregelen (voogdij, gezinsvoogdij);
- jeugdreclassering

De gegevens van Bureau Jeugdzorg Haaglanden gaan voor het grootste deel over de regio Haaglanden. De cijfers komen uit rapporten van 2005 en 2006.

De definitie van een aanmelding bij bureau Jeugdzorg is heel ruim. Het kan bijvoorbeeld een telefoontje zijn waarin wordt doorverwezen naar voorliggende voorzieningen zoals het (school)maatschappelijk werk. Het aantal aanmeldingen impliceert daarom niet dat deze ook allemaal de geïndiceerde jeugdzorg instromen. Wel zijn kenmerken van cliënten gebonden aan het aantal aanmeldingen.

- De grootste groep aanmeldingen in 2005 gaat over jongeren van 12 t/m 17 jaar (46%) en ruim een derde van de aanmeldingen gaat over 6 t/m 11 jarigen.
- Er worden meer jongens dan meisjes aangemeld bij Bureau Jeugdzorg. Maar de verhouding jongens/meisjes verschilt nogal per werksoort van BJZ. Bij de jeugdreclassering worden veel meer jongens aangemeld (7 jongens op 1 meisje), maar bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling worden juist meer meisjes dan jongens aangemeld (53% meisjes, 47% jongens, 2005).
- Van de aangemelde kinderen van wie de woongemeente bekend is, komt 52,8% uit Den Haag (2005). Van alle kinderen van 0 tot 18 jaar die in Haaglanden wonen, komt 47% uit Den Haag. Dit betekent dat er verhoudingsgewijs veel jeugd uit Den Haag wordt aangemeld bij Bureau Jeugdzorg.
- Van de 7.424 aanmeldingen in 2006 gingen er 4.561 het indicatietraject bij BJZ in. Er zijn 3.295 eerste indicatiebesluiten afgegeven.
- De afgelopen paar jaar is er een groei van ongeveer 10% op jaarbasis van kinderen die een indicatie krijgen voor vrijwillige jeugdzorg.
- Belangrijke verwijzers naar Bureau Jeugdzorg zijn: Huisarts (20,8%) en Onderwijsvoorziening (14,7%). Bij 40% van de aanmeldingen is er geen verwijzer of is de verwijzer onbekend (2005).

3.4 ADVIES- EN MELDPUNT KINDERMISHANDELING (AMK)

Kindermishandeling is 'elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'. Het gaat bij meldingen om vermoedens van kindermishandeling. Het aantal meldingen zegt op zich zelf niets over de omvang van het aantal gevallen van kindermishandeling.

Tabel 3.2 Aantal meldingen: adviezen, consulten en onderzoeken bij AMK, Haaglanden, 2005, 2006

	Aantal meldingen 2005	Aantal meldingen 2006
Adviezen en consulten	2.115	2.376
Onderzoeken	840	1.256
totaal	2.955	3.632

Bron: Ontwerp uitvoeringsprogramma jeugdzorg 2008, concept, juli 2007

Het gaat in deze tabel om het aantal adviezen en consulten dat in de jaren 2005 en 2006 in Haaglanden door het AMK is gegeven en om het aantal onderzoeken naar vermoedens van

kindermishandeling dat in 2005 en 2006 is afgesloten. Er is in een drastische stijging in het aantal meldingen. Er is geen onderzoek gedaan naar de oorzaak hiervan. Mogelijke oorzaken zijn: ernstige incidenten met kinderen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, de rol van de media hierin, publiekscampagnes van het AMK en het in het middelpunt van de belangstelling staan van de jeugdzorg.

- Er is mede ten gevolge van een sterk groeiend aantal meldingen, gedurende het gehele jaar 2005 sprake geweest van een wachtlijst bij het AMK. De wachttijd voor de start van een onderzoek is in 2006 sterk afgenomen, net als de doorlooptijd van een onderzoek. Dit komt door de inzet van extra middelen en menskracht en door een andere werkmethode.

Tabel 3.3 Doorlooptijd van melding tot einde AMK onderzoek, Haaglanden, 2005, 2006

	Aantal onderzoeken		Aantal cliënten dat >5dagen wacht op start onderzoek		Aantal cliënten waarvan de doorlooptijd van melding tot einde AMK onderzoek >3mnd	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
gestart	943	1.044	327	298		
afgerond	840	1.258			410	295

Bron: Ontwerp uitvoeringsprogramma jeugdzorg 2008, concept, juli 2007

- Na afronding van een onderzoek van het AMK, wordt er in 45% van de gevallen samen met de ouders en eventueel kinderen tot overeenstemming gekomen om in vrijwillig kader hulpverlening te aanvaarden. In bijna een derde van de gevallen vindt er –direct of later- doorverwijzing plaats naar de Raad voor de Kinderbescherming. In 15 % van de gevallen geeft het onderzoek geen bevestiging van mishandeling c.q. blijkt dat geen mishandeling in het gezin plaatsvindt. In de overige gevallen was de mishandeling beëindigd of is er doorgeleid naar andere hulpverlening die al in het gezin aanwezig is. (2005)
- Belangrijke verwijzers naar het AMK zijn: omgeving (familie, burens, kennissen): 32,7% en politie (19,7%) De huisarts heeft nog maar een beperkte rol bij doorverwijzing (0,7%). (2005)

3.5 JEUGDBESCHERMING

De drie belangrijkste taken van de Raad voor de kindbescherming zijn bescherming, scheiding en omgang, en strafzaken waarin minderjarigen betrokken zijn. Daarnaast heeft de Raad ook een taak op andere terreinen waarbij de belangen van het kind in het spel zijn, zoals adoptie, het afstand doen van een kind en afstammingsvragen.

Om de ontwikkeling van een kind veilig te stellen, kan de rechter een zogenoemde maatregel van kindbescherming opleggen. De meest voorkomende is ondertoezichtstelling (OTS). Ontheffing van het ouderlijk gezag en ontzetting uit het ouderlijk gezag zijn zwaardere maatregelen.

De ondertoezichtstelling duurt maximaal één jaar, maar kan telkens met maximaal een jaar verlengd worden tot het kind achttien jaar is. In geval van ontheffing of ontzetting kunnen ouders na verloop van tijd aan de rechter vragen om hen weer het gezag over het kind te geven. De rechter zal daarmee instemmen als het kind weer aan zijn ouders toevertrouwd kan worden.

- Meer dan de helft van het aantal meldingen bij de Raad vanwege opgroei- en opvoedingsproblematiek wordt gedaan door Bureau Jeugdzorg, ruim een kwart komt van het AMK (2005). Het AMK valt weliswaar onder Bureau Jeugdzorg, maar heeft een aparte toegang.
- In één zaak kunnen meerdere kinderen betrokken zijn.
- In het overgrote deel van het verzoek om een maatregel aan de Raad gaat het om een aanvraag voor een Ondertoezichtstelling.

Bureau Jeugdzorg is belast met de uitvoering van de maatregel jeugdbescherming

Tabel 3.4 Maatregelen in kader van jeugdbescherming, Haaglanden, 2005, 2006

	Realisatie 2005	Realisatie 2006
OTS	1274	1521
Voogdij	282	294
Voorlopige voogdij	15	16

Bron: Ontwerp uitvoeringsprogramma jeugdzorg 2008, concept, juli 2007

- In 2006 was er een toename van 19% in het aantal OTS-zaken. De groei in 2006 is voor ongeveer de helft een gevolg van het wegwerken van de wachtlijst bij de Raad voor de Kinderbescherming. Daarnaast is er een autonome groei. Deze wordt vooral toegeschreven aan de verscherpte aandacht voor mogelijke risico's voor het kind, waardoor eerder OTS-maatregelen worden gevraagd en uitgesproken.

3.6 BRONNEN

- Beleidsinformatie Raad – Provincies. Locatie Den Haag, maart 2006
- De cijfers 2005 Jeugdzorg Stadsgewest Haaglanden
- Stadsgewest Haaglanden
- Gemeentelijke Basisadministratie (GBA), bewerking DSO
- Ontwerp Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2008, concept juli 2007
- www.kinderbescherming.nl, juni 2007
- www.nji.nl, mei 2007
- Actieprogramma Jeugd 2006

OUTPUTGEGEVENS DOMEIN 'OPVOEDING EN BESCHERMING'

Centra voor Jeugd en Gezin

	2006
Aantal Centra voor Jeugd en Gezin	0

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Opvoedingsondersteuning

	2006
Totaal aantal deelnemers aan cursussen opvoedingsondersteuning	530
Telefoontjes naar informatielijn over opvoeden	Ongeveer 18.000

Bron: JGZ, gemeente Den Haag

Opvoedsteunpunt

	2006
Opvoedsteunpunt	738 cliënten 1.913 gesprekken (2,6 per cliënt) Er zijn vragen gesteld over 947 kinderen
Zwaarte van de problematiek van vragen opvoedsteunpunt	
- Licht (alledaagse opvoedingsvragen)	27,4%
- Gespannen (ouders hebben behoefte aan steun en advies, hiervoor is het opvoedsteunpunt met name bedoeld)	61,4%
- Opvoedingscrisis (opvoeding is een probleem geworden, maar ouders zijn vaak (nog) niet toe aan doorverwijzing naar intensievere hulp)	7,0%
- Opvoedingsnood (het opvoedsteunpunt signaleert, verwijst en begeleidt bij de verwijzing)	2,3%
- onbekend/n.v.t.	1,9%

Bron: Jaarverslag 2006, Opvoedsteunpunten Den Haag JSO, JSO

Vangnet 0-6 jarigen

	2006
Aantal aanmeldingen verwerkt en geregistreerd door vangnet 0-6 (wordt pas geregistreerd na afhandeling)	441
Aantal betrokken kinderen	508

Bron: Vangnet 0-6 rapportage 2006

Integrale Vroeghulp – Vroegtijdige Onderkenning, (IV-VTO) Den Haag en omgeving

	2006
Aantal kinderen in begeleiding	114
Waarvan nieuwe aanmeldingen	64
Waarvan jongen	53
Waarvan meisje	11

Bron: Integrale Vroeghulp – Vroegtijdige Onderkenning, Haagse Regio Jaarverslag 2006 en plannen voor 2007

Gezinsbegeleiding

	2006
Aantal aanmeldingen van multiprobleemgezinnen	120
Aantal afgesloten begeleidingen	97
Waarvan uit 2005	32

Bron: Bijdrage voor het jaarverslag van de Dienst OCW. Voortgang Gezinsbegeleiding Onderdeel van jeugdgezondheidszorg. Sector VG&Z

Gezinscoaches

	2006
Aantal bereikte gezinnen met gezinscoaches	150

Bron: Dienst OCW, gemeente Den Haag

Jeugdformaat

	2006
Aantal jeugdigen in zorg	2149
Totale uitstroom	1682
Waarvan doelen behaald	1052

Bron: Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2008, concept juli 2007

JIP

	2006
Aantal klanten aan de balie, telefoon of via email	2623
Aantal vragen gesteld door deze klanten	3520
Onderwerpen waarover de meeste vragen zijn gesteld aan balie, telefoon of via internet	Wonen (22%) Geld/inkomen (16%) Sociale kaart (11%)

Bron: Jaarverslag JIP Den Haag, 2006

Kindertelefoon

	2006
Aantal gevoerde gesprekken via telefoon en computer (chatten)	18.076
Waarvan niet serieuze gesprekken	34%

Bron: Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg 2008, concept juli 2007

Homestart is een lichte vorm van opvoedondersteuning door vrijwilligers van Humanitas.

Homestart

	2006
Aantal bereikte gezinnen	24
Aantal bereikte kinderen	67
Aantal afgeronde trajecten	12

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

4 Iedereen aan de slag: op school of een baan

4.1 INLEIDING

Onderwijs heeft een belangrijke plaats in het leven van kinderen en jongeren. Iedereen tussen vijf en achttien jaar³ is geheel of gedeeltelijk leerplichtig. Wanneer jongeren hun opleiding hebben afgerond kan werk een substantiële rol gaan vervullen. We geven in deze paragraaf puntsgewijs een aantal feiten en cijfers over onderwijsdeelname, onderwijsuitval en werkloosheid.

Vanuit het actieprogramma jeugd zijn er twee speerpunten in dit domein, namelijk het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en het versterken van de arbeidsmarktkansen van jongeren na hun opleiding.

4.2 ONDERWIJSDEELNAME

4.2.1 Voorschool

Voorscholen zijn verbonden aan GOA⁴ basisscholen (Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid) en zijn bestemd voor kinderen in de leeftijd van 2,5 t/m 3 jaar en kinderen uit groep 1 en 2 van de basisschool die in een achterstandssituatie verkeren.

Het gaat vooral om taalachterstanden. Een voorschool bestaat uit een peuterspeelzaal en een basisschool die gezamenlijk een programma voor voor- en vroegschoolse (VVE) educatie uitvoeren. Sinds 2006 is de gemeente alleen nog verantwoordelijk voor de deelname van peuters (2,5 t/m 3 jaar) aan het voorschoolse deel. De kleuters, het vroegschoolse deel, vallen onder de verantwoordelijkheid van de scholen. De Haagse voorscholen werken met de VVE programma's Piramide, Kaleidoscoop, Startblokken en Taalrijk.

- Van alle kinderen van 2,5 tot 4 jaar (2.170 kinderen) zat 24% in november 2006 op een voorschool.
- Van alle kinderen (peuters en kleuters) die naar de voorschool gaan, heeft het grootste deel een Turkse of Marokkaanse achtergrond, of het kind dan wel een ouder is afkomstig uit een ander niet geïndustrialiseerd land.

Tabel 4.1 Aantal peuters en kleuters ingeschreven op een voorschool naar etniciteit, 2005, 2006

Etniciteit	0-meting GSB III februari 2005	1-meting GSB III, 1 februari 2006	2-meting GSB III, 1 november 2006
Onbekend	442	188	303
Surinaams	855	950	950
Antilliaans	248	313	283
Turks	1731	1946	1883
Marokkaans	1194	1452	1404
Noord-Mediterraans	52	61	81
Nederlands	971	1174	1305
overig geïndustrialiseerd	43	64	89
overig niet geïndustrialiseerd	1257	1467	1384

Bron: Civision, bewerking OIV

4.2.2 Basis-, voortgezet-, en speciaal onderwijs

In onderstaande tabel staat het aantal leerlingen per onderwijssoort. Het gaat om leerlingen die in Den Haag naar school gaan. Dit kunnen ook leerlingen zijn van buiten Den Haag.

³ tot 1-08-2007 was de leerplicht tot 17 jaar. Vanaf 1-08-07 is de leerplicht tot 18 jaar, tenzij leerlingen een vwo-, havo- of mbo-2 diploma op zak hebben: een startkwalificatie.

⁴ Een GOA-basisschool is een school met minimaal 30% kinderen met een gewicht groter dan 0. Augustus 2007 zijn er 9 GOA-scholen in Den Haag die nog geen voorschool zijn. Drie scholen worden per 1 januari 2008 voorschool.

Tabel 4.2 Aantal leerlingen in het onderwijs in Den Haag, 2004, 2005, 2006

	2004	2005	2006
Totaal aantal basisschoolleerlingen	40.903	40.975	41.255
Totaal aantal leerlingen speciaal basisonderwijs ⁵	1.201	1.199	1.183
Totaal leerlingen Voortgezet Onderwijs (exclusief praktijkonderwijs)	19.747	19.585	20.221
Totaal aantal leerlingen praktijkonderwijs	1.245	1.178	1.139
Totaal aantal leerlingen expertisecentra	1.669	1.723	1.770
Waarvan: Expertisecentra: totaal aantal leerlingen <= 12 j	885	946	901
Waarvan: Expertisecentra: totaal aantal leerlingen > 12 j	784	777	869

Bron: Den Haag in Cijfers

- 41% van de basisschoolleerlingen is een gewichtenleerling. Dit is een leerling waarvoor extra financiering verkregen wordt.⁶
- In Den Haag zaten in 2006 1.183 kinderen in het Speciaal Basisonderwijs. Ruim 60% van deze leerlingen is een jongen. Ruim de helft (52,7%) van deze leerlingen is allochtoon, volgens de definitie van het Cfi⁷.
- Het grootste deel van de leerlingen in expertisecentra in 2006 bestaat uit zeer moeilijk lerende kinderen (541) en zeer moeilijk opvoedbare kinderen (509).
- In 2005 kreeg ruim 41 % van de leerlingen uit groep 8 van het basisonderwijs een advies voor de Basisberoepsgerichte Leerweg (BL), Kaderberoepsgerichte Leerweg (KL) of de Gemengde Leerweg (GL) van het VMBO. Bijna 16% kreeg een HAVO advies en ruim 11% een VWO advies. 15 % van de leerlingen uit groep 8 van het basisonderwijs kreeg een I-advies. Dit is een advies waarbij leerlingen extra individuele ondersteuning nodig hebben⁸. De overige leerlingen kregen een advies voor een gemengd niveau (VMBO Theoretische Leerweg (TL) – HAVO, of HAVO-VWO)
- 48,5% van de leerlingen in het derde jaar van het voortgezet onderwijs (excl. praktijkonderwijs, maar inclusief theoretische leerweg) zat op het VMBO in 2006.
- Van alle geslaagde eindexamenleerlingen in 2004 had 57% een diploma vmbo, waarvan 26% van de theoretische leerweg. Ruim 21% haalde een HAVO diploma, en bijna 21% haalde een VWO diploma. Voor praktijkonderwijs is geen eindexamen.
- Het gemiddelde slagingspercentage van leerlingen in het voortgezet onderwijs is: 87,8% (2004). Het gemiddelde slagingspercentage van de vier grote steden lag op 87,3%.
- **Nog geen informatie over schakelklassen. Verwacht: najaar 2007**
- **Nog geen informatie over studenten MBO, HBO, Universiteit, verwacht: najaar 2007**

⁵ Kinderen met een betrekkelijk laag of laag intelligentieniveau en kinderen die een leerachterstand hebben kunnen naar het Speciaal Basisonderwijs (SBO) gaan. Deze groepen kinderen vallen onder de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), die de regelgeving voor regulier en speciaal basisonderwijs behandelt. Kinderen op sbo-scholen moeten na het verlaten van deze school dezelfde basiskennis behaald te hebben als kinderen die op een gewone basisschool gezeten hebben, maar ze mogen daar wel langer over doen. Uitlopen kan tot 14 jaar. (www.wikipedia.nl, juli 2007)

⁶ Zie bijlage 3 voor een uitgebreide omschrijving.

⁷ Hier wordt bedoeld: een leerling: a die behoort tot de Molukse bevolkingsgroep; b van wie ten minste één van de ouders of voogden afkomstig is uit Griekenland, Italië, (vmlg/oud) Joegoslavië, Kaapverdië, Marokko, Portugal, Spanje, Tunesië of Turkije; c van wie ten minste één van de ouders of voogden afkomstig is uit Suriname, Aruba of de Nederlandse Antillen; d van wie ten minste één van de ouders of voogden door de minister van justitie als vluchteling is toegelaten op grond van artikel 15 van de Vreemdelingenwet; e van wie ten minste één van de ouders of voogden afkomstig is uit een ander niet-Engelstalig land buiten Europa, echter met uitzondering van Indonesië. Onder 'afkomstig uit' dient verstaan te worden 'geboren in'.

⁸ Deze leerlingen komen voor het merendeel terecht op een praktijkschool of in het of vmbo (leerweg ondersteunend onderwijs). Leerwegerondersteunend onderwijs (LWOO) kan gegeven worden binnen alle richtingen van het vmbo.

4.3 LEERPLICHT EN VERZUIM

- Er zijn 32.220 leerplichtigen tussen 12 t/m 17 jaar in Den Haag.
- 7,1% van alle leerplichtigen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar in het schooljaar 2005/2006 is in aanraking gekomen met een leerplichtambtenaar. 5,4 % had te maken met relatief verzuim (4,9 %), dan wel absoluut verzuim (0,5%). Bij relatief verzuim staat de leerplichtige wel ingeschreven bij een onderwijsinstelling, maar is daar langdurig of veelvuldig ongeoorloofd afwezig. Bij absoluut verzuim staat de leerplichtige niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling.
- Het totaal aantal voortijdig schoolverlaters is gestegen: van 3.815 (in 2004/2005) naar 5.394 (in 2005/2006). Deze stijging kan deels verklaard worden door een sterke verbetering van het registratiesysteem van voortijdig schoolverlaters, zoals dat in de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Een voortijdig schoolverlater is een jongere tussen de 12 en 23 jaar die zonder startkwalificatieniveau het onderwijs verlaat.⁹
- 39,2% van de voortijdig schoolverlaters is herplaatst in 2005/2006. Bij herplaatsing wordt een voortijdig schoolverlater in het betreffende schooljaar toegeleid naar onderwijs of werk.

4.4 WERKLOOSHEID

Tabel 4.3 Totaal aantal 15 t/m 24 jarigen in Den Haag, totaal aantal en percentage niet werkende werkzoekenden 15 t/m 24 jarigen in Den Haag, 2007

	Aantal jongeren	Aantal niet werkende werkzoekenden (CBS)	% werkzoekenden
15 t/m 19 jaar	26.512	631	2,4
20 t/m 24 jaar	31.761	1.755	5,5
Totaal	58.273	2.386	4,1

Bron: Cwinet.nl (juli 2007)

4.5 BRONNEN

- Factsheet jongeren in Den Haag, Dienst SZW
- cwinet.nl (juli 2007)
- Den Haag in Cijfers 2007
- Trahabrugmonitor 2007, OIV
- wikipedia juli 2007
- Actieprogramma Jeugd 2006

⁹ Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2.

OUTPUTGEGEVENS DOMEIN 'IEDEREEN AAN DE SLAG'

Schoolmaatschappelijk werk (SMW)

	2006
Aantal VO vestigingen met SMW	27
Aantal leerlingen waarmee één of meer gesprekken zijn gevoerd	272
Aantal gesprekken met leerlingen	1040
Hulpverlening door SMW afgerond	21%
Hulp geëindigd in doorverwijzing	14%
Voortzetting van traject in nieuw kalenderjaar	65%

Bron: School Maatschappelijk Werk Haaglanden, uitgevoerd door Bureau Jeugdzorg, periode januari – december 2006, in de Gemeente Den Haag

Het preventieproject 'De Overstap' heeft als doel het bevorderen van de doorstroom van VMBO naar MBO. Jongeren met een VMBO diploma die zich niet tijdig hebben aangemeld voor een vervolgopleiding aan een ROC worden gedurende de zomermaanden begeleid met als doel hen alsnog in te laten stromen in een vervolgopleiding.

Uitstroomgegevens van de afgesloten dossiers van 'De Overstap', 2006

	n	%
Verwezen naar een school/ onderwijsinstelling of voorbereidend traject vooronderwijs	278	58,5
Geen gegevens verstrekt, voor onderzoek naar de Dienst Burgerzaken	76	16,0
Aantal jongeren dat kiest om te gaan werken	54	11,4
In traject bij het Jongerenteam van de Gemeente Den Haag	23	4,8
Zorg/activeringstrajecten	20	4,2
Overig	16	3,4
Overgedragen aan leerplicht	8	1,7
Totaal aantal aangeboden trajecten	475*	100
Totaal aantal jongeren	449	

Bron: OCW/LLZ

*in een paar onderdelen zitten jongeren met twee trajecten

De dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft verschillende trajecten voor jongeren die geen werk/opleiding hebben. Over de afzonderlijke trajecten zijn geen cijfers beschikbaar, wel over het totaal aantal jongeren in een traject. Op 1 januari 2007 volgden 1.775 jongeren een traject.

Instroom in trajecten SoZaWe, situatie 1 januari 2007

	15 t/m 22 jaar	23 t/m 26 jaar	Totaal
Gestart met traject	1.320	455	1.775
Gestart met gesubsidieerd werk (kan onderdeel uitmaken van traject)	205	75	280

Bron: Factsheet jongeren in Den Haag, Dienst SZW, gemeente Den Haag

5 Domein: Jeugd en gezondheid

5.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan aspecten die te maken hebben met de gezondheid van de Haagse jeugd. We gaan in op het bereik van de jeugdgezondheidszorg (jgz), het aantal risicokinderen in Den Haag, leefstijl, parasuïcide en schoolzwemmen. Naast de genoemde onderwerpen is er in het actieprogramma jeugd speciale aandacht voor gezondheid van jongeren met verschillende etnische culturen en voor jonge moeders. Dit laatste punt komt terug in hoofdstuk 7.

5.2 BEREIK EN VACCINATIES JEUGDGEZONDHEIDSZORG

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) houdt zich bezig met de signalering en preventie van gezondheidsproblemen onder 0-19-jarigen, voorlichting over verzorging, voeding en opvoeding van kinderen en adviezen gericht op de ontwikkeling en groei. Door regelmatige controles door een jeugdarts en jeugdverpleegkundige kunnen eventuele afwijkingen en stoornissen in een vroeg stadium worden gesignaleerd. Kinderen worden daarnaast ook ingeënt tegen infectieziekten volgens het Rijksvaccinatieprogramma.

Hoewel het bij bereik en percentage vaccinaties om outputgegevens gaat, vinden we het toch belangrijk deze gegevens bij de staat van de jeugd te beschrijven: het geeft weer hoeveel kinderen er in beeld zijn bij de jeugdgezondheidszorg.

- 98% Van het aantal 1-jarigen wordt bereikt door de jgz (dat wil zeggen gezien door een wijkverpleegkundige of jeugdarts, 2006)
- 87% Van de 14-jarigen wordt bereikt door de jgz. (2006)
- In onderstaande tabel staat welk percentage van de tweejarige kinderen gevaccineerd is voor verschillende ziektes. (2004) Den Haag scoort lager dan gemiddeld in heel Nederland.

Tabel 5.1 Vaccinatiegraad (%) D(K)TP, Hib en BMR tweejarigen op 1 januari 2004, Den Haag en Nederland

	D(K)TP		Hib		BMR
	1e drie vaccinaties	1e revaccinatie (4e prik)	1e drie vaccinaties	1e revaccinatie (4e prik)	1e vaccinatie
Den Haag	96,4	93,4	95,6	92,9	95,5
Nederland	97,6	95,3	97,2	95,5	95,8

Bron: Gezondheidsmonitor 2006

DKTP: Difterie, Kinkhoest, Tetanus, Polio

Hib: Haemophilus Influenza type b, een vorm van hersenvliesontsteking

BMR: Bof, Mazelen, Rode Hond

5.3 RISICOKINDEREN

Van de 0 tot 4 jarigen die bij het consultatiebureau komen, wordt bijgehouden of ze tot een risicogroep behoren of niet.

Criteria op basis waarvan een kind wordt gerekend tot een risicogroep zijn:

- algemene taalachterstand vanaf 2 jaar;
- niet Nederlands als moedertaal
- drie of meer problemen volgens de lijst van risicofactoren en beschermende factoren. Het gaat om zaken die vallen onder: aangeboren afwijkingen/ ziekten bij het kind, chronische lichamelijke ziektes en lichamelijke handicaps van de ouders, psychische- en gedragsproblemen bij het kind, verslavingsgedrag bij het kind, seksuele/relatieve problemen bij het kind, bijzonder ouderschap, aanwijzingen voor mishandeling/verwaarlozing/seksueel misbruik, psychosociale problemen van ouders en/of andere gezinsleden, sociaal maatschappelijke problemen, een bijzondere status in de samenleving (bijv. asielzoeker), of er is een bedreiging vanuit de omgeving¹⁰

¹⁰ zie voor een uitgebreide omschrijving bijlage 4.

- Stedelijk is 34,3% van de zuigelingen (0 – 15 maanden) een risicokind. Van de peuters is stedelijk 26,4% een risicokind.
- In 86% van de risicozuigelingen gaat het alleen om het risico 'niet Nederlands als moedertaal'. Bij de peuters gaat het in 76% alleen om 'niet Nederlands als moedertaal'.

Er wordt veel extra zorg geboden aan kinderen met drie of meer problemen uit de risicofactorenlijst.

- 14% van de risicozuigelingen heeft drie of meer risicofactoren, waarvan 7% ook het risico 'niet Nederlandse moedertaal' heeft.
- 14% van de risicopeuters heeft drie of meer risicofactoren, waarvan 7% ook het risico 'niet Nederlandse moedertaal' heeft.

5.4 LEEFSTIJL

Eens in de vier jaar doet het Trimbosinstituut onderzoek naar genotmiddelengebruik onder jongeren. In Den Haag wordt een grote steekproef genomen, zodat ook iets gezegd kan worden over de specifieke Haagse situatie. Het laatste onderzoek dateert uit 2003. In het najaar van 2007 zal er opnieuw onderzoek plaatsvinden. Er zijn 261 kinderen uit de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs ondervraagd en 1.266 leerlingen uit het voortgezet onderwijs. De onderzoeksgegevens komen terug in de gezondheidsmonitor.

5.4.1 Roken

- Ongeveer 1 op de 5 leerlingen rookt. Tussen 1999 en 2003 is het aantal rokers onder Haagse scholieren in het voortgezet onderwijs gedaald van 27% naar 19 %.
- Het percentage jongens dat zegt recent te hebben gerookt neemt toe met de leeftijd. Bij meisjes ligt de piek bij de 14-15 jarigen. (2003)

Tabel 5.2 Percentage kinderen dat zegt recent (laatste vier weken) te hebben gerookt, naar leeftijd, 2003

	Jongens	Meisjes
Basisonderwijs	1,8	1,5
VO 12-13 jaar	4,2	12,3
VO 14-15 jaar	22,4	27,0
VO 16-17 jaar	26,8	23,8
Totaal VO	17,4	21,0

Bron: Gezondheidsmonitor 2006, epi

5.4.2 Alcohol

- Bijna 50% van de leerlingen uit het voortgezet onderwijs geeft aan recent alcohol te hebben gedronken (2003).
- Het alcoholgebruik onder jongeren is gestegen. Van 42% in 1999 naar 48% in 2003.
- Het recente alcoholgebruik onder jongeren is in Den Haag lager dan landelijk. Dit komt omdat er in Den Haag gemiddeld meer jongeren zijn die islamitisch worden opgevoed dan landelijk.
- Breezers en andere pre-mixen zijn populair onder jongeren. Een kwart van de drinkende jongeren drinkt deze drankjes wekelijks. 22% van de jongens drinkt wekelijks bier tegenover 14% van de meisjes. Meisjes drinken in vergelijking met jongens meer wijn, rosé of champagne (16% versus 5%) en shooters¹¹ (11% versus 6%).
- 19% van alle jongeren uit het Voortgezet Onderwijs is recent dronken of aangeschoten geweest.

Tabel 5.3 Percentage kinderen dat zegt recent (laatste vier weken) alcohol te hebben gedronken, naar leeftijd, 2003

	Jongens	Meisjes
Basisonderwijs	16,8	12,1
VO 12-13 jaar	34,0	38,2

¹¹ Shooters zijn vaak likeuren die in heel kleine flesjes zitten en in één teug leeggedronken worden.

VO 14-15 jaar	55,1	50,7
VO 16-17 jaar	57,6	54,1
Totaal VO	49,0	47,5

Bron: Gezondheidsmonitor 2006, epi

5.4.3 Cannabis

- Eén op de 10 jongeren heeft recent cannabis gebruikt.
- Meer jongens dan meisjes gebruiken cannabis.
- Tussen 1996 en 2003 is het recente cannabisgebruik bij meisjes in het onderwijs gestegen en bij jongens vrijwel gelijk gebleven. Voor de stijging bij de Haagse meisjes zijn vooral de 14-15 jarigen verantwoordelijk

Tabel 5.4 Percentage jeugdigen dat zegt recent (laatste vier weken) cannabis te hebben gebruikt, naar leeftijd, 2003

	Jongens	Meisjes
VO 12-13 jaar	4,2	2,2
VO 14-15 jaar	13,9	11,8
VO 16-17 jaar	22,8	7,9
Totaal VO	12,9	7,5

Bron: Gezondheidsmonitor 2006, epi

5.4.4 Bewegen

Kinderen en jongeren zouden dagelijks minimaal een uur matig intensief moeten bewegen, om voldoende beweging te krijgen. Er zijn geen gegevens over het halen van deze norm door Haagse kinderen. Wel is bekend hoeveel kinderen in 2006 in elk geval te weinig bewogen. Daarbij is een onderscheid te maken tussen zomer en winter en tussen 4 tot en met 11 jarigen en 12 tot en met 17 jarigen.

- Er zijn maar heel weinig kinderen die aangeven nauwelijks te bewegen, maar het komt voor. In de winter zegt 5% van de kinderen van 12 t/m 17 jaar minder dan 30 minuten te bewegen per dag.
- Vooral in de winter wordt te weinig bewogen. Ongeveer een derde van de 4 tot en met 17 jarigen beweegt minder dan vier dagen minimaal 30 minuten per dag. In de zomer is dat voor de 4 tot en met 11 jarigen 10% en voor de 12 tot en met 17 jarigen 22%.

5.5 PARASUÏCIDE

Parasuïcide¹² komt relatief vaker voor bij Turkse en Surinaamse vrouwen. Vergeleken met hun Nederlandse leeftijd- en geslachtsgenoten (referentiegroep), ligt het relatieve voorkomen van parasuïcide bij 15 t/m 24-jarige Turkse vrouwen 2,5 keer hoger. Voor de Surinaamse vrouwen in deze leeftijdsgroep ligt dit 1,5 keer hoger.

5.6 SCHOOLZWEMMEN

Zwemmen is een belangrijke vaardigheid: het kan verdrinken voorkomen. We hebben geen gegevens over het aantal kinderen dat particulier aan zwemmen doet. Wel hebben we een aantal gegevens over schoolzwemmen.

Tabel 5.5 Percentage leerlingen uit het regulier basisonderwijs en speciaal basisonderwijs dat het schoolzwemmen definitief verlaat met een diploma (2002-2006)

	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Totaal	80,5	86,0	88,5	88,1

¹² Parasuïcide is: Een daad zonder fatale afloop, waarbij een individu uit eigen vrije wil niet-habitueel gedrag vertoont dat zonder interventie van derden inwendige of uitwendige schade aan diens lichaam toebrengt en dat bedoeld is om door de betrokkene gewenste veranderingen te bewerkstelligen door middel van de actuele of te verwachten lichamelijke gevolgen

- In het seizoen 2005-2006 hebben in totaal 7.480 kinderen uit het regulier basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs deelgenomen aan schoolzwemmen.
- 88,1% van deze leerlingen verlaat het schoolzwemmen definitief met een diploma. Dat betekent dat 12% van de leerlingen die hebben meegedaan aan schoolzwemmen geen A-diploma haalt.
- 17 van de 139 (2006) basisscholen in Den Haag doen niet mee aan schoolzwemmen. Van deze leerlingen is niet bekend of zij een diploma hebben.

5.7 BRONNEN

- Bron Programmabegroting 2007
- gezondheidsmonitor 2006, Den Haag
- peilstationsonderzoek Trimbos
- Onderzoek genotmiddelengebruik scholieren voortgezet onderwijs Den Haag 2003, april 2005, Dienst OCW/GGD Den Haag, Epidemiologie en Jeugdgezondheidszorg
- Epidemiologisch bulletin. tijdschrift voor volksgezondheid en onderzoek in Den Haag, jaargang 40, 2005, nummer 4, artikel: Parasuïcides in Den Haag. Meldingen in de jaren 2000-2004. I. Burger, AM van Hemert, CA Bindraban, WJ Schudel
- Verantwoording activiteiten 2006, Meavita opgroeiende kinderen, maart 2007
- Schoolzwemmen 2005-2006, Dienst OCW, Binnensport
- Actieprogramma jeugd 2006

OUTPUTGEGEVENS DOMEIN 'JEUGD EN GEZONDHEID'

Veel JGZ-activiteiten maken deel uit van de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin. Daarom staan de outputgegevens die hier bij horen bij de outputgegevens van domein 1: Opvoeding en Bescherming.

6 Domein: Jeugd in de stad: vrije tijd en leefomgeving

6.1 INLEIDING

In het actieprogramma jeugd draait het in het domein Jeugd in de Stad draait om twee zaken:

1. de stad moet een prettige plek voor kinderen zijn om op te groeien;
2. jongeren moeten actief deel uitmaken van de stad.

In dit hoofdstuk gaan we in op verschillende participatiemogelijkheden van jongeren.

Achtereenvolgens behandelen we vrijwilligerswerk en mantelzorg door jongeren, sportparticipatie en cultuurparticipatie. Daarnaast besteden we aandacht aan de leefomgeving van kinderen en jongeren door te kijken naar het aantal speelplekken voor jeugd. Ten slotte gaan we kort in op het onderwerp 'wonen'.

6.2 VRIJWILLIGERSWERK

Elk jaar wordt in de stadsenquête gevraagd naar vrijwilligerswerk en mantelzorg door jongeren. De leeftijdsgroep waar het over gaat is 16 t/m 24 jaar.

- 17% van deze jongeren van 16 t/m 24 jaar doet vrijwilligerswerk. Ongeveer 27% van de jongeren uit deze leeftijdsgroep zou (meer) vrijwilligerswerk willen doen.
- Bijna tweederde (65%) van de jongeren van 16 t/m 24 jaar biedt wel eens hulp aan burens, zieken of ouderen. 40% van de jongeren uit deze leeftijdsgroep doet dat minimaal één keer per maand.

Een andere bron voor gegevens over vrijwilligerswerk is HOF, Promotie Haags Vrijwilligerswerk. HOF is een organisatie die mensen en organisaties informeert over vrijwilligers(werk) en daarnaast vrijwilligers en organisaties ondersteunt en adviseert. Een indicator voor het aantal jongeren dat vrijwilligerswerk doet, is het aantal vrijwilligerspassen dat HOF heeft gegeven aan jongeren. Een vrijwilligerspas kan verkregen worden als op regelmatige basis onbetaalde werkzaamheden worden verricht voor organisaties op het gebied van de zorg, sport, cultuur, welzijn en natuur en milieu.

- De meeste vrijwilligerspassen die verstrekt zijn aan jongeren, zijn voor jongeren die actief zijn in de sectoren Welzijn (47%) en Sport & recreatie (33%).
- Meer vrouwen (60%) dan mannen (40%) in de leeftijd van 16 t/m 24 jaar hebben een vrijwilligerspas van HOF ontvangen. Vooral in de sector Welzijn zijn vrouwen oververtegenwoordigd: 65% van de verstrekte vrijwilligerspassen in deze sector is voor een vrouw.

Tabel 6.1 Vrijwilligerspassen verstrekt aan jeugdigen per leeftijd, per sector, 1 juli 2007

	Welzijn	Sport & recreatie	Rechtsbescherming & veiligheid	Andere sectoren	Eindtotaal
16 jaar	21	28	2	9	60
17 jaar	38	26	2	11	77
18 jaar	33	46	10	9	98
19 jaar	48	38	5	13	104
20 jaar	52	40	4	8	104
21 jaar	53	34	9	23	119
22 jaar	50	37	7	7	101
23 jaar	54	41	3	14	112
24 jaar	58	24	13	17	112
Totaal	407	314	55	111	887

Bron: HOF, bewerking OIV

6.3 CULTUURPARTICIPATIE

6.3.1 Passieve cultuurparticipatie

In 2006 is door OIV een grootschalig onderzoek gedaan naar cultuurparticipatie in Den Haag. Er is in het onderzoek een onderscheid gemaakt in passieve cultuurparticipatie en actieve cultuurparticipatie. Bij passieve cultuurparticipatie gaat het om het bezoeken van voorstellingen. Bij actieve cultuurparticipatie gaat het om creatieve hobby's die jongeren uitoefenen.

- 70% van de jongeren van 11 t/m 17 jaar gaat wel eens naar een culturele voorstelling¹³. Scholen spelen waarschijnlijk een grote rol bij deze hoge participatiegraad. Als het bioscoopbezoek ook wordt meegeteld, dan gaat ruim 90 % wel eens naar een voorstelling.
- Bij de 18 t/m 25 jarigen liggen de percentages van het cultuurbezoek wat lager: ruim 57% bezoekt wel eens een culturele voorstelling. Als het bioscoopbezoek ook wordt meegeteld is het bezoek ruim 80%.
- In de stadsdelen Leidschenveen-Ypenburg en Escamp is de cultuurparticipatie onder jongeren (11 t/m 17 jaar) het laagst, hoewel nog steeds 87% of hoger. In Leidschenveen-Ypenburg speelt waarschijnlijk het gebrek aan voorzieningen in de buurt een rol. In Scheveningen is de cultuurparticipatie onder jongeren het grootst: bijna 98% heeft in 2006 een voorstelling bezocht. Ook in Haagse Hout (96%) en Segbroek (96%) is de cultuurparticipatie van jongeren hoog.
- Filmvoorstellingen zijn het meest populair onder jongeren van 11 t/m 17 jaar. Op de plaatsen twee en drie staan bezoek aan toneel en musical.
- Ook veel jongeren van 18 t/m 25 jaar brengen een bezoek aan de bioscoop/ het filmhuis. Op de plaatsen 2 en 3 staan: concert pop-/wereldmuziek en musical.
- Wanneer jeugdigen kunnen aangeven waar ze op cultureel aanbod in hun buurt behoefte aan hebben, scoort een bioscoop veruit het hoogst. In Escamp en Centrum wordt ook de behoefte geuit aan voorzieningen voor andere culturele of etnische groepen.

6.3.2 Actieve cultuurparticipatie

Ruim tweederde van de jongeren van 11 t/m 17 jaar en ruim 60% van de 18 t/m 25 jarigen heeft een creatieve hobby.¹⁴

- De hobby's die het meest voorkomen zijn: muziek luisteren, een boek lezen, een muziek instrument bespelen en schilderen/tekenen/grafisch werk maken.
- Turkse en Marokkaanse kinderen (11 t/m 17 jaar) luisteren beduidend vaker naar muziek dan kinderen met een andere etniciteit. Daarnaast zijn ze vaker bezig met rapmuziek en verhalen en gedichten schrijven. Zij spelen minder vaak een instrument en zijn minder bezig met tekenen en schilderen dan kinderen van andere etniciteiten. Over het algemeen hebben Turkse en Marokkaanse jongeren minder creatieve hobby's dan kinderen van andere etniciteiten.

6.4 SPORTPARTICIPATIE

Tegelijkertijd met het cultuurparticipatie onderzoek heeft in 2006 een sportparticipatie onderzoek (RSO) plaatsgevonden.

- Driekwart van de kinderen en jongeren van 4 tot en met 17 jaar kan zichzelf een sporter noemen volgens de landelijke definitie.¹⁵
- Bijna tweederde van de jongeren van 18 tot en met 23 jaar kan zichzelf een sporter noemen.

Tabel 6.2 Percentage kinderen en jongeren dat volgens rso definitie een sporter is

	Geen Sporter	Wel Sporter
4 tot en met 11 jaar	26,0%	74,0%

¹³ hieronder valt een: toneelvoorstelling, cabaret of kleinkunst, opera of operette, uitvoering van koor, concert harmonie, fanfare brassband, concert pop-/wereldmuziek, jazz-/blueaconcert, dance-/ houseparty, musical, ballet-/ dansvoorstelling, film in bioscoop of filmhuis, literaire bijeenkomst, lezing over kunst/kunstgeschiedenis

¹⁴ Hieronder valt: tekenen/schilderen/grafisch werk, muziek luisteren, een boek lezen, zingen, streetdance/ breakdance/ clipdance, rapmuziek, muziek maken op de computer, verhalen / gedichten schrijven, toneel/ mime/stand-up comedy, websites ontwerpen, fotografie/film/video, beeldhouwen/ boetseren/ pottenbakken/ sieraden maken, werken met textiel/, wandkleden maken/ weven, draaien/ dj-ing/ turntablism, graffiti maken, muziekinstrument bespelen, dans/volksdans/ballet/jazzballet.

¹⁵Volgens de RSO is iemand een sporter als hij/zij minstens 12 keer per jaar één of meer takken van sport beoefent.

12 tot en met 17 jaar	25,2%	74,8%
18 tot en met 23 jaar	35,1%	64,9%

Bron: RSO 2006

Tabel 6.3 Meest intensief (vaakst) beoefende sporten, per leeftijdsgroep in percentage

4 t/m 11	1. Zwemsport	29,8
	2. Veldvoetbal	21,4
	3. Hockey	8,0
12 t/m 17	1. Veldvoetbal	26,7
	2. Hockey	8,6
	3. Danssport	8,5
18 t/m 23	1. Fitness conditie	17,1
	2. Veldvoetbal	9,5
	3. Fitness kracht	8,7

Bron: RSO 2006

De meest intensief beoefende sporten zijn niet per sé dezelfde als de sporten die door het grootste aantal kinderen en jongeren meer of minder intensief worden gedaan.

- Veel 12 t/m 17-jarigen hebben in 2006 de sporten basketbal en tennis beoefend.
- Vanaf 18 jaar wordt er meer individueel gesport, op jongere leeftijd het meest intensief in teamverband.
- Jongens beoefenen beduidend vaker vecht- en krachtsporten dan meisjes. Ook voetballen ze vaker. Meisjes houden zich vaker dan jongens bezig met paardensport, hockey en gymnastiekgerelateerde sporten.

Tabel 6.4 Verschil in beoefende sporten tussen meisjes en jongens in verschillende leeftijdscategorieën.

	Meisjes doen vaker dan jongens...	Jongens doen vaker dan meisjes...
4 t/m 11 jaar	danssport, gymnastiek, hockey en paardensport	vechtsport, veldvoetbal, zaalvoetbal, tafeltennis en basketbal
12 t/m 17 jaar	aerobics-steps, danssport, gymnastiek, hockey en paardensport	veldvoetbal, zaalvoetbal, vecht- en verdedigingssport, basketbal en fitness kracht
18 t/m 23 jaar	aerobics-steps, danssport, fitness conditie, paardensport, skeeleren, zwemmen	fitness kracht, zaal- en veldvoetbal, tennis, biljart/snooker/poolbiljart, darts, basketbal, klimsport en vechtsport

Bron: RSO 2006

6.5 SPEELPLEKKEN

Tabel 6.5 Aantal speeltoestellen per leeftijdscategorie, per 1000 kinderen, per stadsdeel, 2007

	Aantal speelplekken voor 0 t/m 6 per 1000 kinderen	Aantal speelplekken voor 7 t/m 12 per 1000 kinderen	Aantal speelplekken voor 13 t/m 18 per 1000 jongeren
1 Loosduinen	31,3	45,6	17,3
2 Escamp	20,2	29,4	16,1
3 Segbroek	20,0	32,3	16,0
4 Scheveningen	22,5	37,2	17,1
5 Centrum	25,9	34,0	14,8
6 Laak	13,3	20,6	6,8
7 Haagse Hout	20,8	47,3	19,5
8 Leidschenveen-Ypenburg	37,1	74,7	41,3
Gemiddeld Den Haag	23,9	40,1	18,6

Bron: DSB, bewerking OIV

- Het totaal aantal speeltoestellen in Den Haag is ongeveer 2.000. Ruim 1000 zijn geschikt voor 0 t/m 6 jarigen, Bijna 1200 zijn geschikt voor 7 t/m 12 jarigen en ongeveer 550 toestellen zijn geschikt voor 13 t/m 18 jarigen. Sommige speeltoestellen zijn voor meerdere leeftijdscategorieën geschikt, zoals voetbaldoelen. Deze speeltoestellen zijn bij alle leeftijdscategorieën meegeteld.
- In Leidschenveen-Ypenburg zijn relatief veel speeltoestellen voor de verschillende leeftijdscategorieën. Laak valt op omdat er relatief weinig speeltoestellen zijn per leeftijdscategorie.

6.6 WONEN

- 80% van de jongeren (18 t/m 26 jaar) die niet bij hun ouders wonen, woont in een zelfstandige woonruimte. Bijna driekwart hiervan woont in een meergezinswoning. Dit zijn bijvoorbeeld etagewoningen, appartementen of flats. (cijfers 2002)
- 20% van de jongerenhuishoudens in Den Haag woont in een onzelfstandige woonruimte. Het gaat dan om kamers in studentenhuizen of om kamers bij een hospita. (cijfers 2002)
- Uit een onderzoek uit 2004 van de Haagse Hogeschool onder 2.142 Hogeschool-studenten, blijkt dat het merendeel van de studenten van de Haagse Hogeschool geen ingezetene is van Den Haag. Ongeveer 37% heeft wel een woonadres (thuis of zelfstandig) in de stad.
- Iets meer dan de helft van de studenten woont nog thuis bij zijn of haar ouders, in Den Haag of elders.

6.7 BRONNEN

- stadsenquête 2006
- HOF
- www.hofnet.nl (augustus 2007)
- Richtlijnen Cultuurparticipatieonderzoek (RCO) 2007
- Cultuurparticipatie in Den Haag, eindrapport, OIV 2007
- Richtlijnen Sportonderzoek (RSO) 2007
- DSB
- Nota Jongerenhuisvesting in Den Haag (2004)
- Succesvol in Den Haag. Haagse sociale en culturele verkenningen, Bert van den Bergh (et al) 2004 Lectora Grootstedelijke Ontwikkeling Haagse Hogeschool/TH Rijswijk

OUTPUTGEGEVENS DOMEIN 'JEUGD IN DE STAD'

Jongerenambassadeurs (vanaf juni 2006)

	2006
Aantal jongerenambassadeurs	10
Aantal adviezen uitgebracht door jongerenambassadeurs	3

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Jouw toekomst jouw kans

	2006
Aantal ontmoetingen met wethouder	2
Gemiddeld aantal jongeren per ontmoeting	60

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Jouw idee, doe er wat mee

	2006
Aantal aanvragen	60
Aantal aanvragen gehonoreerd	43

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Blockparties

	2006
Aantal deelnemers aan de Blockskills (workshops voorafgaand aan de Blockparties)	+/- 350
Bezoekers van de Blockparties	+/- 1.000

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

7

Domein: iedereen binnen boord

7.1 INLEIDING

Er zijn altijd kinderen en jongeren die buiten de boot (dreigen te) vallen. Een factor die van invloed kan zijn op het ontstaan van problemen is het opgroeien in armoede. Hier gaan we in de eerste paragraaf op in. Dit domein is ook het snijvlak waar jeugdbeleid en veiligheidsbeleid elkaar raken. Aan dit aspect wordt vooral aandacht gegeven in het actieprogramma jeugd. Feiten en cijfers over criminaliteit en overlast komen aan de orde in de tweede paragraaf. Ten slotte staan we in de laatste paragraaf kort stil bij een aantal groepen waarvoor specifieke aandacht is in het actieprogramma jeugd: zwerfjongeren, Antilliaanse jongeren, Marokkaanse jongeren en jonge moeders.

7.2 FINANCIEN

7.2.1 Kinderen die opgroeien in armoede

- In 2005 leefde 23,7% van het aantal kinderen tot 18 jaar in Den Haag in een minimumhuishouden. Het gaat om ruwweg 12.500 gezinnen.
- Meer dan de helft van alle Marokkaanse en Antilliaans/Arubaanse kinderen groeit op in een minimumhuishouden. Van de kinderen tot 18 jaar met een Nederlandse achtergrond leeft ruim 10% in een minimumhuishouden.
- De kinderen die opgroeien in een minimumhuishouden wonen geconcentreerd in een aantal buurten en wijken: bijna een kwart van deze jongeren woont in de Schildersbuurt. In de wijken Laakkwartier en Spoorwijk woont bijna 12 procent en in de wijk Bouwlust/Vredelust woont bijna 11 procent van deze jongeren.
- Bijna de helft van de kinderen uit een minimumhuishouden in Den Haag leeft al meer dan drie jaar op het sociale minimum.

7.2.2 Jongeren in armoede

In 2006 is het aantal jongeren in Den Haag dat in de bijstand zit sterk gedaald. Hiervoor worden verschillende redenen genoemd:

- er is minder instroom in de bijstand, bijvoorbeeld doordat jongeren meedoen aan andere trajecten;
  - er is meer uitstroom uit de bijstand
  - de ontwikkeling van de conjunctuur heeft invloed. Bij een hoge conjunctuur komen er meer jongeren aan het werk.
- Ongeveer 14% van de groep huishoudens tussen 18 en 26 jaar vormt een minimumhuishouden (3.040). Een minimumhuishouden is een huishouden met een inkomen tot 105 procent van het wettelijk sociaal minimum.
  - Het grootste deel van de 18 tot 26 jarigen met een minimumhuishouden zit 1 tot 2 jaar in deze situatie.

7.3 OVERLAST EN CRIMINALITEIT

- In de jaren 2003-2005 is het aantal jeugdige verdachten voor vrijwel elke misdrijfcategorie gestegen.
- Het totaal aantal aangiften van misdrijven in Den Haag is in 2005 met 26 procent gedaald ten opzichte van 2003. Ten opzichte van 2004 daalde het aantal aangiften met 16 procent.

Er moet voorzichtig worden omgegaan met interpretatie van de cijfers. Door extra inspanningen van de politie zijn bijvoorbeeld meer misdrijven aan het licht gekomen. En door specifieke opsporingsinspanningen van de politie is het aantal minderjarige verdachten sterker toegenomen dan het totaal aantal verdachten.

7.3.1 Aard van delicten

- Delicten waarvoor veel jongeren (12 t/m 17 jaar) worden aangehouden (2003-2005) zijn vermogensdelicten zonder geweld. Daarnaast scoren gewelddadige delicten en delicten die te maken hebben met vernieling en openbare orde hoog.
- Ook 18 t/m 24 jarigen werden vaak aangehouden voor vermogensdelicten zonder geweld, gewelddadige delicten en delicten die te maken hebben met vernieling en openbare orde. Er werden ook veel verdachten aangehouden voor het plegen van een verkeersmisdrijf. (2003-2005)
- Het grootste deel van criminele activiteiten wordt door mannen gepleegd.

7.3.2 Criminele carrière

Jeugdige verdachten worden op grond van het aantal antecedenten ingedeeld in beginners, doorstromers en veelplegers. Een beginner heeft één of twee antecedenten. Een doorstromer heeft drie tot en met tien antecedenten en jongeren met meer dan tien antecedenten worden beschouwd als veelplegers.

- Bijna tweederde van alle jeugdige verdachten is beginner. Dat betekent dat een derde van de aangehouden jeugdige verdachten drie of meer delicten heeft gepleegd. Het aandeel doorstromers en veelplegers onder 18 t/m 24 jarigen is groter dan onder 12 t/m 17 jarigen: 43% tegenover respectievelijk 20%.
- Van alle jonge veelplegers (12 t/m 24 jaar) was 45% van Marokkaanse afkomst.
- In heel Haaglanden waren er in 2005 86 hinderlijke groepen jongeren, 20 overlastgevende groepen jongeren en 5 criminele groepen jongeren. De meeste groepen hadden minder dan 20 leden.
- Bijna 60% van de hinderlijke groepen bestaat uit jongeren met een etnisch Nederlandse afkomst. Bij de overlastgevende en criminele groepen jongeren gaat het vaker om gemengde groepen jongeren en jongeren met een Marokkaanse achtergrond.
- Er is een oververtegenwoordiging van criminele Antilliaanse jongeren (12 t/m 24 jaar) ten opzichte van de totale criminele leeftijdsgroep. De oververtegenwoordiging van criminele Antilliaanse jongeren (12 t/m 24 jaar) is in 2005 (2,4%) gedaald ten opzichte van 2004 (3,3%).
- Er is een oververtegenwoordiging van criminele Marokkaanse jongeren (12 t/m 24 jaar) ten opzichte van de totale groep jeugdige criminelen. De oververtegenwoordiging is gedaald in 2006 (5,5%) ten opzichte van 2005 (5,9%).

7.4 SPECIFIEKE AANDACHTSGROEPEN

Naast aandacht voor Antilliaanse en Marokkaanse jongeren wordt ook aandacht besteed aan een aantal andere specifiek groepen, namelijk zwerfjongeren en jonge moeders.

- In 2006 waren er ruim 500 zwerfjongeren in regio Haaglanden. Tweederde van de zwerfjongeren was man.

De definitie van 'jonge moeder' is: een meisje dat voor haar 20e haar eerste kind heeft gekregen.

- In 2004 waren er 281 jonge moeders in Den Haag. In 2003 waren dat er 272.
- In 2005 zijn er 105 kinderen geboren bij jonge moeders, in 2004 waren dat er 117.

7.5 BRONNEN

- IMAR monitor 2007, OIV (concept)
- Trahabrugmonitor 2007, OIV
- Armoedemonitor Den Haag 2006
- Criminaliteitskaart 2005, Den Haag. Een lokale criminaliteitsbeeldanalyse, Politie Haaglanden, 2006
- Problematische jeugdgroepen in Haaglanden IV, Politie Haaglanden, 2005
- CTMO: Analyse meldingen Zwerfjongeren totaal 2006
- Signaleringsrapport beleidsnetwerk jonge moeders 2005
- Signaleringsrapport beleidsnetwerk jonge moeders 2006

OUTPUTGEGEVENS DOMEIN 'IEDEREEN BINNEN BOORD'

Het Jeugd Interventie Team (JIT) is een preventieproject voor Haagse jongeren van 12 t/m 23 jaar waarbij begeleiding wordt gegeven op verschillende levensgebieden (thuisituatie, relaties, school, werk, e.d.). Voor criminele jongeren verzorgt JIT Intensief vanaf april 2006 speciale trajecten.

Jeugd Interventie Team (JIT)

	2006
- het aantal in traject geplaatste jongeren	419
- waarvan met positieve uitstroom	77%
- het aantal trajecten gezinsondersteuning	50
- het aantal gestarte trajecten JIT Intensief	9
- het aantal afgebroken trajecten Intensief	2

Bron: Jaarverslag JIT

Jongeren Toezicht Teams (JTT)

	2006
Aantal jongeren begeleid	54
- waarvan jongens	90%
Uitval	< 15%

Bron: Bestuursdienst, gemeente Den Haag

Het Stedelijk Mobiel Jongeren Team (SMJT) komt in actie waar jongerengroepen hinderlijk of overlastgevend gedrag vertonen en leidt door naar jongerenwerk en hulpverlening.

Stedelijk Mobiel Jongeren Team (SMJT)

	Juli 2006 tot juli 2007
- aantal jongeren waar regelmatig contact mee is*	700

Bron: Dienst OCW, gemeente Den Haag

* de zomerperiode 2006 is niet meegeteld. In deze periode werd inzet gepleegd op de Scheveningse Boulevard, waar dagelijks met tientallen jongeren contact heeft plaatsgevonden.

Door middel van Vroegtijdige Interventie in Gezinnen (VIG) wordt, eventueel met drang en dwang, ingegrepen in problematische gezinssituaties. In 2007 is VIG gestart, daarom zijn er geen gegevens over 2006.

Vroegtijdige Interventie in Gezinnen (VIG)

	2006
-het aantal gezinnen in behandeling	-
-waarvan met positieve uitstroom	-

Bron: Dienst OCW, gemeente Den Haag

Stichting Luna regelt huisvesting, opvang en woonbegeleiding voor (zwerf)jongeren van 17 t/m 23 jaar in woningen gespreid over de stad.

Stichting Luna Jongeren Woonsteunpunt

	2006
-aantal plaatsen zelfstandig begeleid wonen	110
-met positieve uitstroom	80%

Bron: Luna

DUWO De Foyer regelt huisvesting, opvang en woonbegeleiding voor (zwerf)jongeren van 17 t/m 27 jaar op één locatie in de binnenstad.

DUWO De Foyer

	2006
-aantal plaatsen begeleid wonen	38
-doorgestroomd naar zelfstandig wonen	48%

Bron: DUWO Foyer

DoorZ van de Kessler Stichting biedt opvang, hulpverlening en huisvesting aan jongeren van 18 t/m 24 jaar.

DoorZ

	2006
-aantal opvangplaatsen	22

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Vast&Verder van het Leger des Heils biedt crisisopvang, hulpverlening en huisvesting aan jongeren van 15 t/m 24 jaar.

Vast & Verder

	2006*
-aantal plaatsen	30
-aantal aanmeldingen	215
-aantal in zorg genomen jongeren	108
-percentage afbreuk zorg	35%

*De gegevens hebben betrekking op de periode 1 april 2006 tot 1 juni 2007.

Bron: Programmabureau Jeugd, gemeente Den Haag

Met Loverboys-projecten worden meiden in het voortgezet onderwijs weerbaar gemaakt tegen mannen die hen de prostitutie in willen lokken.

Loverboys- projecten

	2006
-het aantal klassen in het voortgezet onderwijs waarin aan meiden een cursus is gegeven	40

Bron: Dienst OCW, gemeente Den Haag

Trix is een reïntegratieproject voor probleemjongeren van 16 t/m 23 jaar, die meerdere contacten met justitie hebben gehad.

Trix

	2006
-gestarte trajecten	15
-afgebroken trajecten	1

Bron: Bestuursdienst, gemeente Den Haag

Opboksûh is een dagtrainingsprogramma voor jongeren van 12 t/m 21 jaar die in aanraking zijn gekomen met de politie en die dreigen verder af te glijden.

Opboksûh

	2006
-gestarte trajecten	29
-met positieve uitstroom	19
-afgebroken trajecten	6

Bron: Bestuursdienst, gemeente Den Haag

De Uitdaging is een re-integratieproject van het Jeugd Interventie Team (JIT) en het ministerie van Defensie voor 'moeilijke' jongens van 17 t/m 23 jaar.

De Uitdaging

	2006
-aantal deelnemende jongens in traject	28
-waarvan afgerond met diploma	13
-waarvan in dienst genomen door Defensie	3
-aantal afgewezen door Defensie	8

Bron: Bestuursdienst, gemeente Den Haag

STOP is een programma voor Haagse kinderen tot 12 jaar die met de politie in aanraking zijn geweest voor een licht strafbaar feit, en hun ouders. Het programma omvat gesprekken en opdrachten.

STOP

	2005
-aantal deelnemende jongens en meisjes	43

Bron: Halt Haaglanden

Bij Halt voeren Haagse jongeren van 12 tot 18 jaar een door de rechter opgelegde leer- of werkstraf uit.

Halt

	2005
-aantal taakstraf-afdoeningen	834

Bron: Halt Haaglanden

Bijlage 1: Demografie Haagse jeugd per stadsdeel

Tabel: overzicht van alle Haagse jongeren, per leeftijd, per stadsdeel, 01-01-2007

leeftijd↓	1 Loosduinen	2 Escamp	3 Segbroek	4 Scheveningen	5 Centrum	6 Laak	7 Haagse Hout	8 Leidschenveen- Ypenburg	Total
0	311	1646	708	595	1291	554	491	801	6397
1	298	1579	679	576	1236	521	447	806	6142
2	324	1513	671	539	1234	541	433	873	6128
3	315	1431	587	525	1212	529	437	892	5928
4	331	1431	612	533	1211	487	404	956	5965
5	357	1372	606	482	1226	487	399	829	5758
6	361	1370	589	476	1235	492	369	795	5687
7	375	1227	593	467	1223	479	348	730	5442
8	373	1248	550	513	1202	435	331	692	5344
9	361	1212	542	469	1228	418	324	610	5164
10	366	1109	524	477	1185	422	334	568	4985
11	415	1066	589	461	1218	360	305	523	4937
12	433	1100	573	514	1209	408	326	520	5083
13	441	1172	527	505	1158	423	342	520	5088
14	467	1116	588	440	1202	435	320	472	5040
15	524	1144	594	529	1210	419	337	478	5235
16	537	1125	595	523	1216	436	346	460	5238
17	486	1126	593	497	1325	453	319	440	5239
18	493	1152	609	546	1299	498	333	365	5295
19	462	1270	625	596	1331	560	304	357	5505
20	457	1308	655	609	1486	702	299	273	5789
21	426	1495	710	570	1623	703	315	276	6118
22	421	1628	734	558	1742	807	370	225	6485
23	443	1652	770	513	1782	815	393	203	6571
24	375	1751	884	526	1761	836	448	217	6798
25	403	1831	948	624	1923	838	531	267	7365
26	442	1873	1045	656	1955	809	601	275	7656
	1 Loosduinen	2 Escamp	3 Segbroek	4 Scheveningen	5 Centrum	6 Laak	7 Haagse Hout	8 Leidschenveen- Ypenburg	Total
tot 0 t/m 26	10997	36947	17700	14319	36923	14867	10206	14423	156382
Alle leeftijden	45719	107608	57595	52301	95806	37079	41184	36790	474082

Bron: GBA

Bijlage 2: Leeftijdsklassen per onderwerp uit staat van de jeugd

Tabel gebruikte leeftijd per onderwerp

Onderwerp	Leeftijd
Eénoudergezinnen	0 t/m 22
Jonge moeder	t/m 19
- Bureau Jeugdzorg - AMK - Raad voor de Kinderbescherming	0 t/m 17
Voorschool	2,5 t/m 3
Leerplichtigen	5 t/m 17
Werkloosheid	15 t/m 19 20 t/m 24
Werk/opleiding trajecten bij de dienst SZW	15 t/m 22 23 t/m 26
Jeugdgezondheidszorg	-9 mnd t/m 18
Parasuicide	15 t/m 19 20 t/m 24
Stadsenquête	16 t/m 24
Cultuuronderzoek	11 t/m 17 18 t/m 25
Sportonderzoek	4 t/m 11 12 t/m 17 18 t/m 23
Speelplekken	0 t/m 6 7 t/m 12 13 t/m 18
Wonen	18 t/m 26
Bijstand	18 t/m 26
Kinderen in armoede	0 t/m 17
Jeugdige verdachten	12 t/m 17 18 t/m 24
Zwerfjongeren	t/m 24

Bijlage 3: Leerlinggewicht

De definitie van leerlinggewicht is als volgt:

- Leerlinggewicht 1.25: Een leerling van wie beide ouders of verzorgers een schoolopleiding hebben genoten tot of tot en met het niveau eindexamen VBO, of daarmee gelijk gesteld, het hebben doorlopen van ten hoogste de eerste twee leerjaren van een andere vorm van voortgezet onderwijs.
- Leerlinggewicht 1.40: Een leerling die in een internaat of pleeggezin verblijft en van wie de vader of moeder het schippersbedrijf uitoefent of heeft uitgeoefend.
- Leerlinggewicht 1.70: Een leerling van wie de ouders een trekkend bestaan leiden als bedoeld in het Besluit trekkende bevolking WBO.
- Leerlinggewicht 1.90: Een leerling die ten eerste voldoet aan één van de volgende voorwaarden: - de vader of verzorger heeft een schoolopleiding genoten tot of tot en met het niveau eindexamen VBO, of daarmee gelijk gesteld, het hebben doorlopen van ten hoogste de eerste twee leerjaren van een andere vorm van voortgezet onderwijs, of - de moeder of verzorgster heeft een schoolopleiding genoten tot of tot en met het niveau eindexamen VBO, of daarmee gelijk gesteld, het hebben doorlopen van ten hoogste de eerste twee leerjaren van een andere vorm van voortgezet onderwijs, of - de meest verdienende ouder of verzorger oefent een beroep in loondienst uit, waarin hij lichamelijke of handarbeid verricht, of geniet geen inkomsten uit tegenwoordige arbeid, en die tevens behoort tot de Molukse bevolkingsgroep, ofwel van wie één van de ouders voldoet aan één van de volgende voorwaarden: - afkomstig is uit één van de landen, genoemd in artikel 1. onder b. van het Besluit leerlingen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond WBO - afkomstig is uit Suriname, de Nederlandse Antillen of Aruba - door Onze Minister van Justitie als vluchteling is toegelaten op grond van artikel 15 van de Vreemdelingenwet. - afkomstig is uit een ander niet Engelstalig land buiten Europa, echter met uitzondering van Indonesië.
- Leerlinggewicht 1.00: Een leerling die niet valt onder één van bovenstaande criteria. Hij of zij valt volgens deze gewichtenregeling niet onder de doelgroep van onderwijsachterstandenbestrijding.

In de nieuwe gewichtenregeling is alleen het opleidingsniveau van de ouder(s) bepalend. Hiermee vervallen dus de 'oude' criteria van etniciteit en beroep. Er wordt gewerkt met twee gewichten: 0,3 en 1,2.

- Het gewicht 0,3 wordt toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft genoten.
- Het gewicht 1,2 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders maximaal basis onderwijs heeft genoten en de ander maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg.
- Het gewicht 0 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding voor het overig voortgezet onderwijs of hoger heeft gehad.

De regeling gaat in vanaf 2005/2006 en geldt in dat jaar voor de 4- en 5 jarigen. In het daarop volgende jaar voor alle 4 tot 7 jarigen. In 2009 vallen alle leerlingen onder de nieuwe gewichtenregeling.

Bijlage 4: Risicokinderen

Lijst van Risicofactoren en Beschermende factoren (Bron: werkinstructie risicokinderen jgz GGD Den Haag.) (concept 2007)

Een Risicokind:

- Heeft 3 of meer risicofactoren zonder compensatie van beschermende factoren
- Heeft taalachterstand
- Niet Nederlands Moedertaal
- Risico voor meisjesbesnijdenis (land/gebied van herkomst)
- Overgewicht
- Of combinatie van bovenstaande factoren

Risicofactoren

1. Aangeboren afwijkingen/ ziekten bij kind

Erfelijke aandoening
Chronische ziekten (waaronder astma, hartafwijking, epilepsie e.d.)
Handicap (fysiek en/of mentaal)/ontwikkelingsachterstand
Pre-/ Dismaturiteit
"Slechte start" (Apgar < 5 na 10 min; opname voor meer dan alleen observatie)

2. Chronische lichamelijke ziektes en lichamelijke handicaps ouders (die het normale functi-oneren belemmeren)

3. Psychische- en gedragsproblemen bij kind

Neonatale verslavingsverschijnselen
Overmatig huilen
Karakter/ Temperament (bv. erg druk of juist heel teruggetrokken)
Hechtingsproblemen
Depressieve klachten
Ontworteld/ontheemd
Problemen met sociale omgang met leeftijdgenoten
School-/leerproblemen niet nader gediagnosticeerd
Gedragsproblemen
Andere psychiatrische diagnose

4. Verslavingsgedrag bij kind

Alcohol
Drugs
Nicotine
Gokken
Internet

5. Seksuele/relatieve problemen bij het kind

Gender-identiteitsprobleem
Zwanger/zwanger geweest
Abortus meegemaakt

6. Psychosociale problemen van ouders en/ of andere gezinsleden (broertjes, zusjes)

Depressie
Andere psychiatrische diagnose
Relatie-/ Gezinsproblemen
Ontworteld zijn/ Heimwee
Verslaving

7. Aanwijzingen voor mishandeling/ verwaarlozing/seksueel misbruik

8. Bijzonder ouderschap

Tienermoeder
Alleenstaande ouder
Nieuw samengesteld gezin

- Zwakbegaafde ouder(s)
- Moeder van 40+ met 1e baby
- Afwezige ouders (bv. au pair)
- Ouders zelf misbruikt/mishandeld
- Pleeggezin
- Pedagogisch onvermogen
- Overleden kind in het gezin

9. Sociaal maatschappelijke problemen:

- Generatie op generatieprobleem
- Vervuiling
- Armoede/ Schulden
- Werkloosheid
- Veel verhuizen
- Prostitutie
- Criminaliteit (en daardoor bv detentie)
- Gebrekkige verzorging
- Onbereikbaar voor JGZ (meerdere malen NVZB)
- Geen zorgverzekering hebben

10. Bijzondere status in de samenleving

- Erkende vluchteling
- Asielzoeker
- Migrant
- Illegaal
- Adoptiekind
- Woonwagenbewoner
- AMA

11. Bedreiging vanuit de omgeving

(voor individuele gevallen)

- Slechte behuizing (bv. vocht, ongedierte etc.)
- Woning te klein voor dit gezin
- Onveiligheid (bv. bedreiging door burens)
- Weinig (kunnen) buiten spelen

(Laag welstandsniveau van de hele wijk gepaard gaande met vervuiling en onvoldoende speel-mogelijkheden, is al een risicofactor op zich maar kan daarom niet als individueel risico geturfd worden.)

Beschermende factoren: deze zijn wat moeilijker te definiëren. Men kan denken aan:

- Goede gezondheid veerkracht en initiatief kind
- Goede gezondheid, veerkracht en initiatief ouders
- Goed pedagogisch inzicht ouders
- Emotionele warmte in het gezin
- Bereidheid om hulp te aanvaarden
- Hulpverlening die goed loopt
- Sociale steun vanuit de omgeving
- Adequate dagopvang van het kind